

Torsdagen den 3 mars

Kl. 14.30

*Återkallelse av motioner**Om ersättning åt vissa odlare av specialgrödor*

1 § Justerades protokollet för den 24 februari.

2 § **Återkallelse av motioner**

Anf. 1 TALMANNEN:

I skrivelse den 2 mars 1988 har Ulla Orring och Rune Ångström återkallat de av dem väckta motionerna 1987/88:Sf417 om ökad läkarförsörjning i Norrland och 1987/88:Ub675 om ökad läkarutbildning vid Umeå universitet. Jag har därför avskrivit dessa motioner.

Skrivelsen lades till handlingarna.

3 § **Svar på fråga 1987/88:378 om ersättning åt vissa odlare av specialgrödor**

Anf. 2 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Gösta Andersson har frågat mig om jag avser att medverka till att täcka de förluster som till följd av dåligt väder drabbat specialodlarna av bruna bönor, gula ärtor och lök.

Frågan om ersättning för förluster hos nämnda odlare har aktualiserats i en framställning till regeringen. Framställningen bereds för närvarande i jordbruksdepartementet.

De nämnda grödorna, förutom foderärtor, omfattas inte av skördeskadeskyddet. Beträffande kokärtor har dock skador på dessa beaktats i de s. k. tillfälliga åtgärderna i skördeskadeskyddet för 1987 års skörd. För övriga grödor får ersättningsanspråk liksom hittills prövas i särskild ordning. Regeringen kommer att ta ställning till frågan om ersättning i detta fall mot bakgrund av gällande praxis.

I sammanhanget vill jag även nämna att jag avser att ta initiativ till en översyn av nuvarande ersättningsmöjligheter vid förluster till följd av bl. a. skördeskador på trädgårdsgrödor.

Anf. 3 GÖSTA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret på min fråga. Jag vill tolka svaret som en viss öppning i positiv riktning för de aktuella odlarna.

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

*Om alternativ odling i
Örebro län*

Jag har ställt frågan med anledning av att 1987 blev ett katastrofår för specialodlarna på Öland. Den extremt dåliga väderleken ledde till att odlarna tvingades plöja ned 55 % av mängden bruna bönor. En stor andel av den bärgade skörden har fått kasseras på grund av dålig kvalitet. Skörden av gula ärtor blev endast 30 % av normalskörd. För många specialodlare blev skörden för 1987 helt förstörd.

Detta har försatt odlarna i en hopplös ekonomisk situation. För många har det i praktiken inneburit att de inte fått någon arbetsinkomst. Dessutom har själva odlingen medfört stora kostnader. För flera odlare kan förlusterna uppskattas till ett par hundra tusen kronor, och i vissa fall ännu mer. Det är inte svårt att förstå att odlarna inte klarar av att bära dessa svåra ekonomiska bakslag. Enligt min mening borde sådana skördekatastrofer jämföras med vissa andra naturkatastrofer som inträffat i vårt land, t. ex. svåra översvämningar och jordskred. I dessa lägen har det varit självklart att samhället har gått in och solidariskt tagit ett ekonomiskt ansvar. Lika självklart borde det vara att samhället tar ett ansvar för specialodlarnas stora skördeförluster. Jag hoppas att jordbruksministern är beredd att positivt behandla den framställning som ligger hos regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1987/88:380 om alternativ odling i Örebro län

Anf. 4 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Gudrun Norberg har frågat mig om jag är beredd att anslå medel till alternativ odling i Örebro län, exempelvis projekt Energiskog Mälardal.

I framställningar till regeringen från bl. a. Lantbrukarnas riksförbund (LRF) har förslag förts fram om att jordbrukare som odlar energiskog för en försöksverksamhet i Örebro skall få ett särskilt planteringsbidrag på 5 000 kr. per hektar.

Regeringen är positiv till att genomföra detta förslag inom ramen för Omställning 90, dvs. det tillsammans med LRF utarbetade programmet för att minska spannmålsöverskottet och främja alternativ användning av åkermark.

När åker används för energiskog innebär det en avlastning av kostnaderna för det stora spannmålsöverskottet, varför det är naturligt att låta en satsning på energiskog ingå i Omställning 90. Jag vill här erinra om att detta program administreras och finansieras av regleringsföreningen Svensk spannmålshandel, som bl. a. över statsbudgeten tillförs medel för samhällets delansvar för överskottsarealen. Det är även mot denna bakgrund naturligt att man inom ramen för omställningsprogrammet ger stöd till odlare som i en försöksverksamhet i Örebro vill satsa på energiskogsodling.

Anf. 5 GUDRUN NORBERG (fp):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för ett positivt svar. Pressmeddelandet om det beviljade planteringsbidraget till jordbruket i Örebro län

kom till allmänhetens kännedom två dagar efter det att jag ställt min fråga. Beskedet är inte mindre positivt för det.

Det kan med fog sägas att Örebro län är ett föregångslän vad gäller olika försök med alternativ odling. Det finns hos lantbrukarna en stor medvetenhet om behovet av att viss spannmålsodling ersätts med andra grödor. Lantbrukarna visar också en strävan att försöka uppnå denna variation och engagerar sig därför i försöksprojekt med olika nischgrödor. Salixodlingen liksom linodlingen är de längst komna alternativen, men nu börjar även intresset för t. ex. nyponodling att utvecklas.

Organisationerna Örebro läns hushållningssällskap och LRF har alltså bönderna med sig i omställningsarbetet – ett arbete som inte kostat pengar så när som på ett visst stöd till energiskogen. Det är dock inte uteslutet att initialpengar kan behövas för även andra odlingsalternativ, t. ex. ett linberedningsverk. I varje fall går omställningen till ett bredare odlingssortiment fortare om det finns pengar till utprovning av skördetekniker och odlingsmetoder, liksom till beredning och förädling.

Det var jordbruksdepartementets negativa telefonmeddelande för någon vecka sedan som oroade jordbrukarna i Örebro län och som föranledde min fråga. Nu beviljas ett bidrag, och jag tror att jag kan göra mig till tolk för lantbrukarna i Örebro län och uttrycka deras tack.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

Om miljövänlig sopförbränning

5 § Svar på fråga 1987/88:373 om miljövänlig sopförbränning

Anf. 6 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Ivar Virgin har frågat mig om regeringen avser stödja den tekniska utvecklingen mot en miljövänlig sopförbränning.

Jag vill erinra Ivar Virgin om att regeringen i en skrivelse till riksdagen i maj förra året redovisade bl. a. sina ställningstaganden beträffande de kraftigt skärpta miljökrav som skall ställas på anläggningar för avfallsförbränning. Kraven, som torde vara de hårdaste i världen, omfattar bl. a. utsläpp av dioxiner, kvicksilver, klorväte och stoft. Även när det gäller deponeringen av restprodukter ställs mycket höga krav. De totala investeringskostnaderna i befintliga anläggningar har i ENA-utredningen beräknats till ca 500 milj. kr.

I skrivelsen redovisades också att statens energiverk stöder forskning om avfallsförbränning, avfallsbränslen och rökgasrening. Verkets forskningsplan för avfallsområdet omfattar insatser för 20 milj. kr. under den närmaste treårsperioden.

Om den avfallsförbränningsprocess som Ivar Virgin refererar till har sådana fördelar som förespeglas, bör den ha goda marknadsförutsättningar under de närmaste åren.

Anf. 7 IVAR VIRGIN (m):

Herr talman! Jag tackar miljöministern för svaret.

I första hand är det viktigt att vi hittar effektiva återvinningssystem för vårt avfall. Det finns väl anledning att i grunden ha en mycket restriktiv inställning i fråga om förbränning – det gäller all förbränning. Det råder inte heller något tvivel om att förbränning av sopor har ställt oss inför mycket stora miljöproblem. Som miljöministern nämnde har utsläppen av det utomordentligt farliga miljögiftet dioxin stått i debattens centrum. Där har gränsvärdet för nya sopförbränningsanläggningar satts till 0,1 nanogram per kubikmeter luft – ett mycket lågt värde. Men äldre anläggningar tillåts släppa ut tjugo gånger så mycket. Vi har i en motion krävt att även äldre anläggningar skall ned till samma låga värde, efter en övergångstid.

Det är möjligt att den teknik som nu kommer fram kan underlätta den här nedtrappningen av utsläppen och kanske även ge väsentliga bidrag till en miljövänlig förbränning i nya anläggningar. Det förutsätter en sortering av avfall.

Om dessa förhoppningar är realistiska – och det tror jag faktiskt att de är – är ett teknikstöd av stor betydelse. Det företag som jag har valt som exempel har tidigare visat hög teknisk kompetens och hög innovationsförmåga.

Eftersom det handlar om ett miljöproblem av global natur tycker jag det är viktigt att regeringen på olika sätt visar sitt intresse för det aktuella projektet. Bl. a. kan man göra det genom stöd till en pilotanläggning.

Anf. 8 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Som framgick av mitt svar finns det resurser avsatta för ett sådant här stöd.

Jag vill informera kammaren om att det just nu pågår förhandlingar mellan energiverket och det företag som Ivar Virgin nämner. De förhandlingarna är inte avslutade, och jag kan därför inte kommentera dem. Samtidigt förhandlar energiverket med andra företag som också vill bedriva liknande utvecklingsarbete, t. ex. Studsvik.

Sammantaget: Det finns resurser. Arbete pågår för att utröna var bra och intressanta pilotanläggningar skulle kunna finnas.

Anf. 9 IVAR VIRGIN (m):

Herr talman! Miljöministerns kompletterande svar tycker jag var utomordentligt glädjande. Jag kunde inte i det ursprungliga svaret utläsa den positiva ton som jag nu utläser av det senaste svaret.

I svaret talas om en forskningsplan på det här området. Forskning är en sak, och att stödja pilotanläggningar är steget efter – ett viktigt steg för att kunna backa upp resultaten av den forskning som har lett fram till den här nya tekniken.

Jag betraktar det besked som miljöministern nu gav som utomordentligt lovande.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 10 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Per-Richard Molén har frågat mig varför inte det av mig tillsatta energirådet fått tillfälle att diskutera den stora omställningen av svensk energiförsörjning som förestår.

Som Per-Richard Molén nog minns markerades redan från början att rådets verksamhet skall hållas skiljd från regeringens ordinarie beredningsarbete.

När nu regeringens energipolitiska proposition har lagts fram kan det finnas anledning att på nytt kalla rådet till överläggning.

Anf. 11 PER-RICHARD MOLÉN (m):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Birgitta Dahl för svaret. Jag vill samtidigt också tacka för svaret på det brev som jag skrev den 29 januari och som jag fick svar på dagen efter det att jag hade ställt min fråga här i riksdagen.

I mitt brev citerade jag vad statsrådet själv skrev i sin energipolitiska proposition 1984/85: "Energirådet bör beredas möjlighet att fortlöpande erhålla information om och diskutera de åtgärder som har vidtagits eller avses vidtas för att förbereda och möjliggöra kärnkraftens avveckling — —." Detta stämmer väldigt illa med det som statsrådet säger i sitt svar här i dag, att "rådets verksamhet skall hållas skiljd från regeringens ordinarie beredningsarbete".

Vi skall alltså i energirådet kunna ha möjligheter att ta del av information om åtgärder som avses vidtas för att förbereda och möjliggöra kärnkraftens avveckling.

Förra året kom den första propositionen om avveckling, där man angav vilka år som två reaktorer skulle falla bort. Trots detta ansåg statsrådet det inte vara motiverat att sammankalla rådet, som då inte hade sammanträtt sedan den 2 november 1986. Det har vidare lagts fram en forskningsproposition på energiområdet, som inte heller har diskuterats av energirådet — varken före eller efteråt. Statsrådet har också avlämnat en proposition som innebär en mycket stor förändring när det gäller Vattenfall. Inte heller denna har vi fått möjlighet att diskutera inom energirådet. Dessutom har det inte heller möjliggjorts en diskussion i energirådet beträffande den proposition som presenterades i går, som innehåller mycket väsentliga principer för svensk energipolitik.

Vad skall energirådet ägna sig åt? Detta vore rätt värdefullt att få svar på.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om energirådets medverkan i planerna på omställning av energiförsörjningen

Om planerna på ett koleldat kondenskraftverk i Oxelösund

Anf. 12 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Larz Johansson har frågat mig om regeringen avser att vidta några åtgärder med anledning av Vattenfalls planer på ett nytt kolkraftverk i Oxelösund.

Regeringen lade i går fram propositionen om energipolitik inför 1990-talet. Vattenfalls planer finns redovisade i denna proposition. Det framgår bl. a. att Vattenfall avser att bedriva Oxelösundsprojektet för att demonstrera ny, miljövänlig kolkraftteknik. Detta utvecklingsprojekt bedrivs i tre etapper. Den första etappen innebär bl. a. att en utvärdering görs av tillgänglig förbränningsteknik och dess egenskaper med avseende på bl. a. miljön. Den andra etappen innebär projektering, upphandling och utbyggnad. Den tredje etappen innebär drift av anläggningen med utvärdering av bl. a. miljöegenskaperna. Avsikten med anläggningen i Oxelösund är således primärt att ny miljövänlig förbränningsteknik skall demonstreras.

Jag vill i detta sammanhang framhålla att den inriktning av 1990-talets energipolitik som regeringen föreslagit innebär att det är utomordentligt viktigt att alla nya vägar prövas för att utveckla en ny miljövänlig elproduktionsteknik. Oxelösundsprojektet kan vara ett exempel på detta. Regeringen menar att valet av förbränningsteknik är av stor vikt i samband med detta projekt. Regeringen har därför bedömt att den nyss nämnda studien av förbränningsteknik m. m. bör avslutas *innan* ett ställningstagande sker till en eventuell utbyggnad. Jag vill vidare framhålla att en eventuell utbyggnad självklart måste förknippas med mycket stränga miljökrav.

Anf. 13 LARZ JOHANSSON (c):

Herr talman! Häromdagen kunde vi läsa i tidningarna om hur miljö- och energiministern, med all rätt, gick till rätta med Sydkraft och dess planer på att bygga ett jättelikt kolkondenskraftverk. Energiministern sade att om Sydkraft inte kan klara av detta på ett annat sätt, får väl någon mera lämplig – underförstått det statliga Vattenfall – ta hand om det hela. Men det är just detta – ett jättelikt kolkondenskraftverk – som det statliga Vattenfall tillsammans med sex övriga privata kraftföretag håller på att planera i Oxelösund. Man måste ju fråga sig, Birgitta Dahl, om det fortsättningsvis över huvud taget skall byggas kondenskraftverk. Är det rimligt att bygga ett kraftverk som spolar 60 % av energin omvandlad till varmvatten ut i havet, när vi i stället kan bygga ut i form av kraftvärme? Om detta kraftverk nu skall vara något slags experimentanläggning, varför skall den i så fall omfatta 600 MW? Varför skall den ligga i Oxelösund, som är ett av landets ur miljösynpunkt hårdast belastade områden?

Inför länsstyrelsens styrelse redovisade Vattenfall så sent som i fredags att detta kraftverk skulle komma att släppa ut 2 000 ton svaveldioxid, 1 500 ton kvävedioxid och 250 ton stoft. Dessa föroreningar skall läggas till de 4 000 ton svaveldioxid som SSAB redan släpper ut, de 1 000 ton kvävedioxid och de 2 000 ton stoft som redan nu kommer ut över Oxelösund.

Återigen måste jag fråga energiministern: Är det rimligt att över huvud taget planera för ett sådant kraftverk i ett område som Oxelösund?

Anf. 14 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Jag vet inte vem Larz Johansson polemiserar så intensivt mot. Det kan i alla fall inte vara med regeringen eller med mig, för i så fall har Larz Johansson inte läst den energipolitiska propositionen – och inte heller hunnit läsa svaret ordentligt.

Det framgår av den energipolitiska propositionen att regeringens strategi för kärnkraftsavvecklingen är att i första hand satsa på hushållning. När det gäller ny tillförsel vill regeringen i tur och ordning satsa på kraftvärme, på vattenkraft inom ramen för den av riksdagen antagna naturresurslagen och planen för vattenkraftsutbyggnad, på utveckling av nya tekniker såsom vindkraft, bränsleceller o. d., på att förstärka överföringsresurserna och på att bygga demonstrationsanläggningar för att pröva ny miljövänlig teknik.

Det klargjordes också med all önskvärd tydlighet att de i förhållande till dagens situation skärpta miljökrav som fortsättningsvis kommer att gälla utesluter konventionell kondenskraft. Huruvida kondenskraft med ny teknik skall komma att användas tar vi inte ställning till förrän vi provat den i demonstrationsanläggningar. Och huruvida en sådan anläggning skall komma till stånd i Oxelösund eller inte vill vi inte heller ta ställning till förrän vi granskat en redovisning av de alternativa tekniker som avses komma till användning.

Anf. 15 LARZ JOHANSSON (c):

Herr talman! Med det sagda vill energiministern ge ett intryck av att all denna planering som Vattenfall har ägnat sig åt under det senaste året har man gjort fullständigt ovetande om vilka ståndpunkter som regeringen skulle komma att inta i energipropositionen. Det förefaller något osannolikt.

För att informera allmänheten i Oxelösund distribuerade Vattenfall i går kväll en färgglad broschyr, i vilken man beskriver hur detta förnämliga kolkondenskraftverk skall komma att se ut. Broschyren innehöll en exakt tidsplan för när kraftverket skall byggas, när det skall vara färdigt att tas i drift osv. På direkt fråga har Vattenfall uppgivit att man fram till dags dato använt 25 milj. kr. för planering och projektering av detta kraftverk. Fram till början av 1988, då man till regeringen skall lämna in den färdiga ansökan, avser Vattenfall att använda ytterligare några tiotal miljoner kronor. Jag tycker att energiministern skall ge Vattenfall ett klart besked om att man omedelbart kan avbryta den sortens planering.

Överläggningen var härmed avslutad.

**8 § Svar på fråga 1987/88:387 om tillvaratagande av utbrända energisåla
glödlampor**

Anf. 16 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig vilka krav regeringen anser man bör ställa på att avfallshanteringen för den nya produkten skall vara löst innan en kampanj startas som den man nu genomför i Stockholm för övergång till energisåla lampor.

Först vill jag understryka att regeringen naturligtvis inte har något ansvar för den kampanj som Stockholm Energi nu genomför. Jag vill också framhålla angelägenheten av att vi på olika sätt försöker spara energi.

Principiellt anser jag det självklart att varje offentlig huvudman, kommunal eller statlig, överväger vilka miljöeffekter som kan uppkomma i samband med olika produkter innan man introducerar eller stimulerar användningen. Likaså bör det vara naturligt att man beaktar och vid behov vidtar åtgärder för att minimera de miljöstörningar som kan uppkomma. Detta gäller inte minst störningar som kan uppstå när produkten är förbrukad och måste tas om hand som avfall.

Regeringen har redan i sin skrivelse till riksdagen i maj 1987 om vissa avfallsfrågor understrukit att produkter och ämnen som kan förorsaka särskilda miljöstörningar bör hanteras för sig. Ansvar för hanteringen av hushållsavfall ligger i första hand på kommunerna. Jag förutsätter därför att Stockholms kommun vidtar de åtgärder som kan behövas inte minst när det gäller källsortering av kvicksilverhaltigt material.

Jag vill avslutningsvis tillägga att naturvårdsverket för närvarande på regeringens uppdrag utreder vilka problem som finns inom avfalls- och återvinningsområdet. Utredningen skall redovisas före sommaren i år. Regeringen kommer efter denna redovisning att överväga vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas.

Anf. 17 PÅR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka miljö- och energiministern för svaret på min fråga, och jag vill genast säga att jag tycker att det är ett bra svar. Det är självklart bra att Stockholm Energi genomför en kampanj för att få energisnålare lampor runt om i Stockholms kommun. Det har samtidigt väckt en hel del förvåning att man går ut med en så omfattande och påkostad kampanj som det här är fråga om, inkl. direkta ekonomiska bidrag, för lampor som är kvicksilverhaltiga utan att det har säkerställts hur man skall kunna ta hand om lamporna utan att åstadkomma ytterligare miljöskador.

Det är väldigt viktigt att man, då man drar i gång den här typen av kampanjer, också ser till att man bygger upp ett sorteringsystem som gör att vi inte får ytterligare problem med avfallshanteringen. Vi har tillräckligt stora bekymmer som det är.

Jag uppfattar det som Birgitta Dahl har sagt här som ett understrykande av den uppfattningen, och jag vågar göra tolkningen att det här egentligen innebär en uppmaning från regeringen till Stockholms kommun att se till att man bygger upp ett sådant system som möjliggör att de här lamporna faktiskt kan omhändertas efter användandet i stället för att de skall leda till ökade miljöbelastningar. Om jag får göra den tolkningen av Birgitta Dahls inlägg här, så är därmed målet för min fråga uppnått.

Anf. 18 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Det är ingen dålig tolkning, och det finns teknik för att ta hand om och återanvända kvicksilver ur de här produkterna. Ordföranden i Stockholm Energi, borgarrådet Cederschiöld, är också ordförande i den nationalkommitté som har hand om batteriinsamlingen. Om jag därför

härifrån ger honom det lilla tipset att se till att nästa annonskampanj från Stockholm Energi innehåller en liten ruta som talar om hur insamlingen skall gå till, så tror jag att han är kapabel att klara ut det också.

Anf. 19 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Det var väl inget dåligt råd till ordföranden i Stockholm Energi, och jag vill gärna varmt understödja den tanken. Vi får naturligtvis nu hoppas att man från Stockholm Energis sida verkligen vidtar åtgärder så att vi slipper miljöproblem på grund av den här kampanjen. Samtidigt får väl både regeringen och riksdagen ha föresatsen att, om vi märker att åtgärder som behövs inte blir av, diskutera regelsystemet och se till att vi får bindande regler som gör att man i framtiden inte kan genomföra den här typen av kampanjer utan att frågan om avfallshanteringen dessförinnan är löst.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1987/88:336 om kommunpolitikens ansvar för kommunala beslut

Anf. 20 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Sten Svensson har – mot bakgrund av en dom i högsta domstolen – frågat mig om regeringen är beredd att vidta åtgärder som hindrar kommunala organ eller förtroendevalda att kringgå eller nonchalera gällande lagstiftning och domstolsutslag.

Jag vill först stryka under att kommuner och landsting allmänt sett sköter sina uppgifter så, att de inte överskrider de befogenheter som lagen ger dem.

Men i några uppmärksammade fall har det förekommit att kommuner inte har följt domstolarnas avgöranden i kommunalbesvärsmål. Jag har vid flera tidigare tillfällen i fråge- och interpellationssvar klart sagt ifrån att ett sådant förhållningssätt inte är godtagbart.

Regeringen har också uppdragit åt en särskild utredare – kommunalansvarsutredningen (C 1986:02) – att förutsättningslöst pröva vilka åtgärder som kan vara påkallade. Jag har inhämtat att utredningens arbete beräknas bli klart kring årsskiftet 1988-1989.

Jag anser att resultatet av utredningen bör avvaktas, innan frågan om det behövs ytterligare några åtgärder tas upp i regeringen.

Anf. 21 STEN SVENSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka civilministern för hans värdefulla svar, där han med skärpa säger ifrån "att ett sådant förhållningssätt inte är godtagbart".

Jag vill ställa en följdfråga: Är civilministern, i konsekvens med sitt bestämda avståndstagande från dem som bryter mot givna lagar och trotsar domstolsutslag, beredd att skärpa lagstiftningen så att det blir möjligt att utdöma påföljd vid motsvarande brott i framtiden?

I det aktuella fallet har en av de åtalade politikerna i en tidningsintervju deklarerat att han skulle kunna tänka sig att upprepa sitt handlande. Vad

drar statsrådet för slutsats av detta?

Högsta domstolen konstaterade att politikerna handlade fel och "i direkt strid" med kammarrättens beslut. De frias ändå, eftersom domstolen gör gällande att de inte kan anses ha bedrivit "myndighetsutövning". Justitiekanslern kräver nu en lagändring: politiker som trotsar lag och domstol måste kunna straffas.

Den slutsats man måste dra är att det är dags att ändra lagen för att tillskapa ett lagrum som gör det möjligt att utkräva juridiskt ansvar när dylika lagbrott begås. Det måste ju vara oerhört stötande för det allmänna rättsmedvetandet att politiker frias fastän de bryter mot gällande bestämmelser, när medborgarna i gemen straffas för minsta parkeringsförseelse. Här måste verkligen, herr talman, likhet inför lagen råda.

Anf. 22 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Jag vill göra två kommentarer till Sten Svensson.

Jag kan förstå att det kan verka konstigt om kommuner och landsting som bryter mot lagen och mot kammarrättens verkställighetsförbud ändå inte blir föremål för en fällande dom. Men då måste man komma ihåg att JK väckte åtal för maktmissbruk vid myndighetsutövning, och vad HD prövade var om det här var en fråga om myndighetsutövning eller inte. Vi skall också komma ihåg att majoriteten av den verksamhet som kommuner och landsting har – utbildning, sjukvård, planering osv. – icke är myndighetsutövning utan kommunal verksamhet. Vad JK ville ha prövat med åtalet var alltså ifall det var fråga om myndighetsutövning. HD gjorde bedömningen att det icke var myndighetsutövning, och därför kunde det inte bli någon påföljd.

Min andra kommentar är följande. Oavsett om det är fråga om myndighetsutövning eller "vanlig" kommunal verksamhet, skall regeringen och slutligen riksdagen lägga fast ett sanktionssystem? Den frågan har tidigare diskuterats här. Jag vill säga att den frågan inte är helt komplikationsfri – minst sagt. Därför är jag icke beredd att innan jag får den utredningen på bordet, remissbehandlad och prövad, säga att det skall vidtas några lagstiftningsåtgärder med anledning av den här domen.

Anf. 23 STEN SVENSSON (m):

Herr talman! Jag påpekade nyss att civilministern säger att förhållningssättet är oacceptabelt. Dessutom påpekade jag att en av de åtalade menar att han kan göra samma sak om igen. Låt mig citera ur en tidning:

"Helt överraskande uppger han att han i likhet med riksdagsman Sten Svensson (m) välkomnar en lagändring som på ett klart sätt anger vilka regler som gäller i framtiden. Men blir det ingen ändring är han beredd att i en liknande situation göra om maskininköpet."

Kommunalpolitikern i fråga deklarerar alltså att han, om det inte blir någon ändring – om det inte blir möjligt för domstolarna att utdöma påföljd – är beredd att fortsätta att göra som han tidigare har gjort. Sannolikt resonerar många andra kommunalmän på liknande sätt i dylika situationer. Är det då inte rimligt att regeringen här markerar att det behövs en ändring, så att man i högre grad respekterar givna lagar?

Anf. 24 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Jag vill mycket kort säga följande. Jag har mer än en gång här i kammaren sagt att det naturligtvis inte kan få vara så, att kommunal- och landstingspolitiker inte följer lagarna. Detta är alltså oacceptabelt. Med hänsyn till att ett antal sådana här fall har inträffat tillsatte regeringen denna utredning. Det måste väl ändå vara en tydlig signal till våra kommunal- och landstingspolitiker. Vi ansåg alltså detta vara ett problem och tillsatte en utredning.

Men man bör också ha i minnet att det underlag som finns visar att sådant här endast förekommer i ytterst liten utsträckning. Därför har regeringen, tycker jag, reagerat korrekt. Vi får se vad den tillsatta utredningen kommer fram till. Sedan får vi återkomma till frågan och ta en sakk Diskussion.

Anf. 25 STEN SVENSSON (m):

Herr talman! Tillåt mig då att tolka svaret så, att civilministern anser att utredningen skall komma med ett förslag som tillgodoser justitiekanslerns krav på en lagändring. Om jag har fel på den punkten, får väl civilministern korrigera mig.

Vi politiker måste föregå med gott exempel – det gäller både rikspolitiker och kommunalmän. Vi borde begrunda innebörden av det gamla talesättet: Den som vill förvärva andras aktning måste själv först visa sig aktningvärd.

Anf. 26 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Bara för att undvika missförstånd vill jag säga följande. Utredningsdirektiven är förutsättningslösa när det gäller den här problematiken. Mitt svar skall alltså *icke* tolkas så, att jag efter den här debatten går till civildepartementet för att åstadkomma nya direktiv. Direktiven ligger således fast. När utredningen är klar, är jag beredd att återkomma till den här diskussionen.

Anf. 27 STEN SVENSSON (m):

Herr talman! Jag har läst utredningsdirektiven. De är mycket bra. Civilministern står alltså fast vid dem, och det är tillräckligt. Utredningen har möjlighet att lägga fram ett förslag av den innebörd som jag har nämnt. Jag anser att det behövs. Justitiekanslern har klart markerat att det är nödvändigt i en sådan här situation.

Jag har med ett konkret exempel visat att man är beredd att fortsätta på den inslagna vägen, om det inte sker någon ändring av här nämnda slag.

Jag tolkar ändå civilministern så, att utredningen – med ledning av direktiven – nu kan lägga fram ett förslag av nämnda innebörd. Om ett sådant förslag kommer, bedömer jag det som sannolikt att regeringen också går till riksdagen med detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om domkapitlens och stiftsnämndernas arkiv

Anf. 28 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Inom civildepartementet har tillsatts en arbetsgrupp som skall bistå de organisationskommittéer som i varje stift skall förbereda den i proposition 1987/88:31 föreslagna nya organisationen på lokal- och stiftsplanet i svenska kyrkan. I ett utkast till tidsplan, som arbetsgruppen sänt ut till stiftskommittéerna för synpunkter, angavs att "stiftsnämndernas och domkapitlens arkiv avslutas" i juni 1989.

Stina Eliasson har nu frågat mig av vilken orsak de skall avslutas och vad som sedan skall ske med arkiven.

Inledningsvis vill jag framhålla att noteringen i utkastet bara avser att fästa uppmärksamheten på de eventuella åtgärder som skall vidtas.

Under förutsättning att riksdagen antar propositionen om den nya kyrkliga organisationen kommer stiftsnämnderna att upphöra och från den 1 juli 1989 ersättas av en specialreglerad kommunal nämnd – egendomsnämnden – i varje stift. Domkapitlen består visserligen efter den 1 juli 1989 som statliga myndigheter, men en stor del av deras arbetsuppgifter föreslås i propositionen bli överförda till de nya kyrkokommunala stiftsstyrelserna. Det kan därför råda en viss tvekan om hur deras arkiv skall hanteras.

Riksarkivet förutsatte i sitt remissyttrande över kyrkokommitténs förslag till ny stiftsorganisation att domkapitlens och stiftsnämndernas arkiv skall avslutas. Regeringen har därför redan i april 1987 uppdragit åt riksarkivet att "belysa problem och föreslå de åtgärder inom arkivvården" som kan föranledas av ändringar i den kyrkliga organisationen. Resultatet av detta arbete väntas föreligga till hösten. Först därefter kan slutlig ställning tas till hur man skall förfara med stiftsmyndigheternas arkiv vid övergången till den nya organisationen.

Anf. 29 TALMANNEN:

Då Stina Eliasson är förhindrad att närvara medger jag att Karin Israelsson får ta emot svaret.

Anf. 30 KARIN ISRAELSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka civilministern för svaret på Stina Eliassons fråga.

Från statsmaktens sida har man de senaste åren drivit uppfattningen att domkapitlen och stiftsnämnderna är statliga myndigheter i meningens statliga organ, en gren av statens verksamhet. Gentemot detta har från kyrkligt håll framhållits att stiftsmyndigheterna är kyrkliga organ, vilka staten utnyttjar för att kunna fullgöra sina uppgifter i kyrkan. Så såg exempelvis 1979 års kyrkomötesutredningsnämnd saken.

Stiftsmyndigheterna är visserligen sedan gammalt reglerade i lag, dvs. statligt reglerade, men detta kan sägas om många områden som inte är statliga.

Det väckte därför vissa farhågor på kyrkligt håll när det i en tidsplan från civildepartementet för den förestående stiftsreformen angavs att domkapit-

lens och stiftsnämndernas arkiv skall avslutas i juni 1989. Detta väckte också farhågor med tanke på vad som senare kommer att hända med pastorsämbetenas arkiv efter ett överförande av folkbokföringen från kyrkan till de lokala skattemyndigheterna.

Arkivfrågorna diskuterades en hel del i kyrka-stat-utredningen 1975–1978. Det kan dock slås fast att domkapitlens arkiv hör till domkapitlen och måste hållas samman som en helhet. Detta gäller även för stiftsnämndernas arkiv.

De reformerade domkapitlen och de nya egendomsnämnderna, som inrättas under 1989, måste naturligtvis ha nära tillgång till de nuvarande domkapitlens och stiftsnämndernas handlingar för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Givetvis skall de statliga arkivbestämmelserna gälla för de nya stiftsmyndigheterna, men detta behöver inte nödvändigtvis innebära att dessa arkiv skall levereras in till landsarkiven. Något inlevereringstvång bör inte införas, utan de nya stiftsmyndigheterna bör själva få avgöra om och när de har behov av detta och landsarkiven har möjlighet att ta emot materialet.

Av svaret får jag intrycket att det är riksarkivet som skall bestämma detta. Tänker inte civilministern se till att detta sker i samråd med de kyrkliga myndigheterna?

Anf. 31 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Riksarkivet har fått i uppdrag att pröva vilka uppgifter domkapitlen skall ha kvar i sina arkiv. När stiftsnämnderna upphör skall deras arkiv avlämnas till arkivmyndigheterna. Det är från de utgångspunkterna man arbetar.

Riksarkivet har alltså i uppgift att penetrera den lagstiftning som föreligger och att undersöka hur det hela praktiskt skall lösas. Därefter lägger riksarkivet fram ett förslag, som regeringen slutligen fastställer. Det är utredningsuppdraget och den formella ordningen.

Anf. 32 KARIN ISRAELSSON (c):

Herr talman! Som jag sade i mitt inledningsanförande har staten fråntagit kyrkan en hel del uppgifter på detta område, där man anser att kyrkan har ställning som statlig myndighet. Jag menar att det bör ske ett samråd i sådana sammanhang och att domkapitlen och de nya stiftsmyndigheterna skall ha möjlighet att anlägga synpunkter på hur deras arkiv skall hanteras. Riksarkivet anlägger inte direkt kyrkliga aspekter på dessa frågor, utan i stället arkivaspekter, och det är inte i första hand dessa som kyrkan ser som angelägna.

Kyrkan har ett behov av att behålla en hel del av sitt arkivmaterial. Många har långt till länsarkiven, som inte genomgående är förlagda till stiftsstäderna, och det betyder att domkapitlen får stora svårigheter att fullgöra sina åtaganden. Jag anser att kyrkan som myndighet bör i dessa fall få vara remissorgan och därmed ha möjlighet att framföra synpunkter på behandlingen av sina arkivfrågor.

Anf. 33 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Jag har inga svårigheter att tillgodose uppfattningen att denna fråga bör beredas i samverkan med kyrkan. Vi har ett mycket bra samarbete mellan departement och kyrka på alla områden som nu är aktuella, och det får också gälla på detta område.

Anf. 34 KARIN ISRAELSSON (c):

Herr talman! Jag ser detta som ett löfte från civilministern att samråd kommer att ske innan man beslutar om åtgärder i arkivfrågan. Jag tackar civilministern för det beskedet.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1987/88:377 om åtgärder för att utveckla näringslivet i Jämtlands glesbygdskommuner

Anf. 35 Industriminister THAGE G PETERSON:

Herr talman! Marianne Stålberg har frågat mig om jag avser att föreslå åtgärder för att se till att en stark utveckling i Östersund kommer länets övriga kommuner till godo.

Det pågår för närvarande, som frågeställaren nämner, ett arbete inom regeringskansliet i syfte att ta fram förslag till åtgärder som kan förstärka utvecklingsmöjligheterna i Östersund. Det är min bestämda mening, att åtgärder som förstärker Östersunds möjligheter att hävda sig gentemot de mera expansiva regionerna är till fördel för hela Jämtlands län och Norrlands inland i övrigt. Det är viktigt att Östersund kan utvecklas till en stödjepunkt för hela länet. Det kommer att underlätta en positiv utveckling även i övriga kommuner i Jämtlands län.

Detta utesluter självfallet inte att utvecklingen kan behöva främjas i länets övriga kommuner. Här har länsstyrelsen en viktig uppgift. De medel för regionala utvecklingsinsatser som länsstyrelsen disponerar kan användas till bl. a. lokaliseringssöd, glesbygdssöd och projektverksamhet i länet. Enligt vad jag har erfarit bedriver länsstyrelsen också tillsammans med statens industriverk utvecklingsprojekt i länets kommuner.

Anf. 36 MARIANNE STÅLBERG (s):

Herr talman! Tack för svaret! Anledningen till frågan är den oro som vi känner i länet både när det gäller sysselsättning och när det gäller näringslivs- och befolkningsutveckling. Jag vet att industriministern är väl medveten om situationen i länet, och därför behöver jag inte orda mycket om den, utan kan mera gå in på frågan på vilket sätt vi kan få hjälp med att vända den negativa utvecklingen.

Vi har i länet med tillfredsställelse noterat att regionalpolitiken är ett för regeringen prioriterat område. Det har bl. a. kommit fram i den regionalpolitiska propositionen om Bergslagen och norra Sveriges inland, även om det inte var så mycket i den som föll ut till Jämtlands läns fördel. Däremot har vi stora förväntningar inför det arbete som f. d. generaldirektören Sven Moberg

fått i uppdrag att utföra, nämligen att hitta förslag till åtgärder som kan förstärka utvecklingsmiljön i Östersund.

Jag håller med industriministern om att en positiv utveckling i Östersund är en förutsättning för hela länets framtid. Men man kan också göra det omvända konstaterandet, dvs. att utan landsbygdskommunerna i länet skulle inte Östersund klara sig. Det är marknaden utanför Östersund som är basen för Östersunds osedvanligt goda sociala, kommersiella och samhällsliga service. Sviktar den marknaden, och det gör den nu, kommer också Östersundsområdet att svikta och därmed landets regionala balans att få en ordentlig slagsida.

Jämtlands län är som bekant dessutom ett geografiskt stort område, och man kan inte tänka sig att insatser i Östersund skall ge resultat eller verkningar också 10–25 mil därifrån. Därtill är det en markant skillnad i miljö mellan Östersund och länets övriga kommuner.

Jag kan därför inte vara nöjd när industriministern inskränker sig till att hänvisa till samarbetet mellan SIND och länsstyrelsen, som inte skiljer sig från det som förekommer mellan SIND och alla de fyra nordligaste länen.

Jag anser att problemen i inlandet är så allvarliga och smygande att särskilda åtgärder måste sättas in i det län som mer än alla andra är ett norrländskt inlandslän.

Det behövs en samlad bedömning av utvecklingen i länet. Jag skulle därför vilja att industriministern gör på samma sätt som när det gällde det uppdrag som resulterade i "avstamp Gotland", dvs. ger SIND ett uppdrag att utarbeta ett brett utvecklingsprogram med inriktning främst på landsbygdskommunerna i länet. Det är ett arbete som med fördel kan drivas parallellt med Sven Mobergs utredningsarbete.

Anf. 37 Industriminister THAGE G PETERSON:

Herr talman! Jag vet att Marianne Stålberg mycket väl känner till att regeringen har hjälpt till på flera sätt för att få i gång viktiga projekt i Jämtland utanför Östersund, men låt mig ändå få ge några exempel på insatser under senare år.

Telestugan i Vemdalen och Datastugan i Strömsund har fått hjälp av glesbygdsdelegationen.

I Härjedalen genomförs en stor torvsatsning med hjälp av ett stort statligt stöd.

I Härjedalen har regeringen också medverkat till att det s. k. längdåkningsprojektet har kunnat dras i gång, och regeringen kommer att ge fortsatt stöd till de anläggningar som planeras.

Om jag nu övergår till att bara ge rubriker, vet jag ändå att Marianne Stålberg vet vad som finns bakom varje projekt och företag som regeringen gett stöd till under senare år: ACB Laminat i Svenstavik, ACB Interiör i Strömsund – med lokaliseringsstöd på 32 milj. kr. och 58 nya jobb – SF Mekaniska Industri i Gällö, Bräcke Wood AB, Mittpack i Bräcke, Gäddede Elektroniklego AB, Folkets hus och hotell i Strömsund, Jämtlands Bageri i Strömsund, Svensson Trä i Ismundsundet, Turistanläggningarna i Vålådalen, Industricentra i Strömsund och Sveg, osv.

Regeringen har också, som Marianne Stålberg känner till, nyligen träffat

Om åtgärder för att utveckla näringslivet i Jämtlands glesbygds-kommuner

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

Om åtgärder för att utveckla näringslivet i Jämtlands glesbygdskommuner

en uppgörelse med SCA, som innebär viktiga satsningar i Jämtland utanför Östersund. Bl. a. gäller det utbyggnaden av Norra Skogsinstitutet i Bispgården samt ett samarbete med Camfore som innebär utveckling av sågverks- och träindustrin i Jämtland och som kommer att betyda många nya jobb.

Med lokaliseringsstödet hjälp har Jämtland fått närmare 1 500 nya jobb under åren 1983–1987, och regeringen kommer att fortsätta på denna linje, nämligen att aktivt stödja Jämtland och se till att man kan ta vara på varje projekt och idé som kan innebära utveckling och nya arbetstillfällen i Jämtland.

Anf. 38 MARIANNE STÅLBERG (s):

Herr talman! Vi är mycket tacksamma i Jämtlands län för all den hjälp och allt det stöd vi har fått för att förbättra sysselsättningen och näringslivet, men tyvärr visar verkligheten att utvecklingen inte har vänt. Därför vädjar jag nu till industriministern att ge detta uppdrag till SIND för att vi skall få en samlad bedömning av länets möjligheter – tillsammans med den utredning som Sven Moberg gör när det gäller Östersund. Det vore tacknämligt om det kunde komma ett svar på det programarbete som SIND då gör, samtidigt med svaret på Sven Mobergs utredning.

Anf. 39 Industriminister THAGE G PETERSON:

Herr talman! Statens industriverk har flera projekt på gång som berör kommunerna i Jämtland vid sidan av Östersund.

SIND arbetar med ett inlandskommunprojekt där två kommuner från Jämtland ingår. SIND bedriver också ett särskilt projekt med de s.k. industricentralkommunerna, där Sveg och Strömsund är med från Jämtlands län.

Jag vet också att länsstyrelsen och SIND för närvarande har en diskussion om utvecklingsprojekt vid sidan av satsningarna på Östersund. Det är mera en uppföljning av utredningsmannen Sven Mobergs uppdrag. Dessutom har jag förstått att Moberg och hans utredningsgrupp har täta kontakter med SIND och med länsstyrelsen för att följa upp att arbetet också berör de övriga kommunerna i Jämtland.

Jag skall gärna lova Marianne Stålberg att tala med SIND:s generaldirektör om att Marianne Stålbergs önskemål bör bli föremål för ett arbete på SIND och framhålla att det är viktigt att SIND arbetar också med inlandskommunerna i Jämtland. Jag lovar alltså att ta ett sådant samtal.

Anf. 40 MARIANNE STÅLBERG (s):

Herr talman! Jag tackar industriministern för det positiva svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 41 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Kerstin Keen har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av att stora dataregister för forskning upprättas utan att de registrerade informeras.

Datalagen har till syfte att motverka otillbörligt intrång i personlig integritet. Enligt datalagens regler får därför inte uppgifter som avser enskilda personer registreras i ett dataregister utan licens från datainspektionen. Utöver licens krävs tillstånd av datainspektionen för dataregister med särskilt känsliga personuppgifter.

När det gäller forskning som bygger på uppgifter om ett mycket stort antal individer uppställer datalagen inte något krav att berörda personer skall ha lämnat ett s. k. informerat samtycke. Datainspektionen har att från fall till fall pröva om en föreskrift om sådant samtycke bör meddelas.

Jag här i dagarna tillkallat en särskild utredare för att granska vissa forskningsetiska frågor. Till de frågor som kommer att tas upp till utredning hör bl. a. integritetsproblem i samband med registerforskning, dvs. den problematik som Kerstin Keen här har tagit upp.

Anf. 42 KERSTIN KEEN (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka utbildningsministern för svaret på min fråga. Det är bra att statsrådet nu har tillsatt en särskild utredningsman, professor Back, för att studera integritetsproblemen kring användandet av dataregister i forskningen. Eftersom uppdraget gavs efter det att jag förra tisdagen ställt min fråga utgår jag ifrån att min fråga har hetsat fram utredningen. Det är bra!

Vi håller på att få en ny Metropolitdebatt sedan det blivit känt att det i Umeå finns ett forskningsregister med data om barn som vissa år adopterats i Göteborg och Stockholm, om deras adoptivföräldrar och om deras biologiska föräldrar, utan att de som är föremål för forskningen är informerade.

Jag blev uppringd av en partikamrat som frågade: Varför är jag inte informerad om att jag är forskningsobjekt? Vad skall forskarna använda uppgifterna till? Hur skall den nya kunskap de vinner användas ute i samhället?

Det är självklart att frågor som de hon ställde gör att vanliga människor långt från forskningen blir oroade över vad forskarna gör. Forskarna å sin sida bekymrar sig över att deras arbete plötsligt, efter många långa år – som det handlar om här –, blir ifrågasatt.

Jag tror att många kan acceptera viss s. k. longitudinell forskning, om bara de som utforskas har lämnat sitt samtycke. Anser utbildningsministern att det är lämpligt att datainspektionen kan föreskriva att människor som är föremål för forskning inte skall informeras? Faktum är att det är vad som har skett i Umeåfallet. Datainspektionen har uttalat att de man forskar om inte skall informeras!

*Om vissa dataregister
för forskning*

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

Meddelande om interpellationssvar

Om iranska kontakter i Sverige rörande leveranser av krigsmateriel, m. m.

Anf. 43 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Den undersökning som Kerstin Keen syftar på gäller ca 35 000 personer. Den skulle sannolikt inte kunna genomföras om var och en av dessa skulle tillfrågas.

Jag anser emellertid att de problem som Kerstin Keen har tagit upp är viktiga, och det blir en huvuduppgift för den nu tillsatte utredaren att granska de frågorna.

Anf. 44 KERSTIN KEEN (fp):

Herr talman! Många gånger sägs det i sådana här fall att det är så många personer inblandade att det inte går att informera dem. I det här fallet – som gäller adopterade barn – sägs också att frågorna är så känsliga; det kanske finns åtskilliga av barnen som inte vet om att de är adoptivbarn. De som däremot definitivt vet om att de har adopterat bort eller adopterat barn är både de biologiska och de adopterande föräldrarna. De är inte heller informerade. Eftersom det här arbetet påbörjades redan på 1950-talet är det däremot uppenbart att de då faktiskt kunde ana att de var föremål för granskning.

Jag tycker inte att det är riktigt att hänvisa till att de är många. Jag tror att det viktigaste är principen att de skall vara informerade, om de skall utforskas.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Meddelande om svar på interpellation 1987/88:189

Anf. 45 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! På grund av officiella resor och andra engagemang utanför Stockholm har utrikesministern inte möjlighet att besvara Hadar Cars interpellation om den politiska utvecklingen i Senegal inom den föreskrivna tiden fyra veckor. Efter överenskommelse med interpellanten kommer svaret att avges den 26 april.

14 § Svar på frågorna 1987/88:358 och 386 om iranska kontakter i Sverige rörande leveranser av krigsmateriel, m. m.

Anf. 46 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig vad en iransk delegation gjorde i Karlskoga i mitten av februari i år samt vad regeringen anser om ett eventuellt fortsatt svenskt deltagande i byggande av en sprängämnesfabrik i Isfahan.

Maria Leissner har frågat mig vad som skulle ha avhandlats vid några kontakter mellan iranska tjänstemän och svenska företrädare angående leveranser av svensk krigsmateriel.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Vad Bertil Måbrink torde avse är företaget Nobel Chematurs engagemang

i en fabrik för tillverkning av baskemikalier i Isfahan.

Företaget har bekräftat att man under februari månad fick besök av en iransk delegation i Karlskoga. Regeringen har inte haft med detta besök att göra. Frågan om vad som därvid förhandlades bör riktas till Nobel Chematur.

Frågan om Nobel Chematurs affärer i Iran har vid två olika tillfällen varit föremål för utförlig behandling i konstitutionsutskottet (KU:s granskningsbetänkanden 1985/86:25 och 1986/87:33). Jag har ingenting att tillägga utöver vad som redan redovisats i utskottet.

Om Maria Leissner i sin fråga avser den iranska delegation som nyligen besökt Karlskoga så ber jag att få hänvisa också henne till företaget och till nyssnämnda KU-betänkanden.

I övrigt kan jag endast hänvisa till mitt svar till Hans Petersson i Hallstahammar den 5 mars 1987. Jag sade då att möjligheten att köpa svensk krigsmateriel har tagits upp från iransk sida på olika nivåer och vid flera olika tillfällen, och att svaren vid samtliga tillfällen har varit negativa. Några tillstånd till export av krigsmateriel till Iran har inte lämnats sedan 1978.

Anf. 47 TALMANNEN:

Då Bertil Måbrink inte kan vara närvarande medger jag att Oswald Söderqvist mottar svaret.

Anf. 48 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag tackar utrikeshandelsministern för svaret på Bertil Måbrinks fråga. Detta är ju en gammal bekant, dock icke kär. Denna sprängämnesfabrik eller kemisk-tekniska anläggning i Isfahan var aktuell redan tidigt på 70-talet. Frågan togs upp här i riksdagen av vårt parti första gången omkring 1974–1975. Sedan inträffade saker i Iran. Det blev upplopp, schahen fördrevs osv. Arbetet med byggandet av fabriken avbröts, och den svenska personalen togs hem. 1983 satte man i gång det hela igen. Sedan uppstod problem. Svensk personal råkade befinna sig i krigszonen. Även andra bekymmer tillkom.

Det är en ganska märklig historia som har pågått, med svenskt engagemang i krigsmaterielindustrin. Det är nämligen vad det handlar om. Det är märkligt att höra statsrådets svar på frågan om ett besök i Karlskoga av en iransk delegation från Khomeini-regimen i Iran, en av de mest blodbesudlade regimerna för närvarande. Av svaret framgår att det inte är något som intresserar statsrådet eller regeringen i övrigt, utan det är något som vi skall fråga företaget i Karlskoga om. Är det inte ett dåligt ansvarstagande? Har inte statsrådet någon ytterligare kommentar till vad det här rör sig om, eller något svar på frågan om regeringen tänker vidta några åtgärder, utöver denna hänvisning till ett privat företag? Vi har ju sett och hört om alla dessa förvecklingar inom vapenexporten m. m. de senaste månaderna och åren.

Jag är mycket missnöjd med svaret. Jag tycker att det är dåligt. Jag tycker framför allt att det ansvariga statsrådet visar svagt intresse och ansvar för denna viktiga fråga, speciellt mot bakgrund av vad vi har varit med om på detta område under det senaste året.

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

Om iranska kontakter i Sverige rörande leveranser av krigsmateriel, m. m.

Anf. 49 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Jag vill tacka utrikeshandelsministern för svaret. Min fråga är föranledd av uppgifter i en artikel i Dagens Nyheter, och där framgår att vid åtminstone två tillfällen har iranierna bevisligen stött på officiella svenska representanter om att få köpa svensk krigsmateriel. Det skedde till Sveriges ambassad i Iran 1983, och samma år togs frågan dessutom upp i informella former med statssekreterare Carl Johan Åberg.

Nu har det framkommit nya uppgifter i Dagens Nyheter om att iranierna två år senare återigen kontaktade svenska myndighetsrepresentanter. Jag har inte fått något direkt svar från Anita Gradin om huruvida så har skett. Det torde naturligtvis inte röra sig om de kontakter som har förevarit mellan iranierna och Bofors. Nu gällde det sammanträffanden med svenska myndighetsrepresentanter.

Det har inte rätt något hemlighetsmakeri om de två första framstötarna från iranskt håll, tvärtom. Dessutom har statsministern betonat att han eftersträvar maximal öppenhet i Boforsaffären. Jag skulle därför vilja fråga Anita Gradin direkt för det första vad det var som avhandlades vid dessa möten – jag utgår ifrån att sådana möten har ägt rum, då detta inte har dementerats – och för det andra när dessa kontakter togs.

Anf. 50 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Till Maria Leissner: Jag har redan sagt i mitt svar att det vid olika tillfällen har förekommit kontakter från iransk sida med propåer om att få möjlighet att köpa svensk krigsmateriel. Jag har också svarat att vid alla tillfällen har vi från svensk sida sagt att detta inte är möjligt. Det spelar ingen roll när det har skett, utan sedan 1978 är detta svaret, oavsett på vilken tjänstemannanivå man befinner sig.

Till Oswald Söderqvist vill jag säga att regeringen faktiskt inte har kontroll över de olika affärsdelegationer som kommer till Sverige. Det gör att vi nu har frågat i det här fallet varför delegationen befann sig i Sverige och då fått veta att det bl. a. handlade om fabriken i Isfahan beträffande baskemikalier. Vi har också fått upplysningen från företaget att det i rådande läge inte är aktuellt med svensk personal eller svenskt engagemang i Iran.

Anf. 51 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Det är litet beklämmande att höra statsrådet säga vad vi alla vet, nämligen att regeringen inte har någon kontroll över affärsdelegationer som kommer hit för att underhandla om krigsmateriel.

Statsrådet använder ordet baskemi. Det är ett fint omskrivande uttryck. Fabriken i Isfahan är en kemisk-teknisk fabrik. Den kan ta fram kemiska basvaror för konstgödning men också basvaror för exempelvis trotyl.

Det är ganska uppseendeväckande att regeringen inte är mera intresserad av att följa upp dessa kontakter och att man inte har stoppat dem för länge sedan. Jag tycker att det visar hur dåligt regeringen sköter kontrollen av krigsmaterielexporten och svenska företags engagemang. Det är ett underbetyg till regeringen och dess utrikeshandelsminister.

Anf. 52 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Jag har fortfarande inte fått något svar på vad som avhandlades vid detta möte och inte heller när det i så fall ägde rum.

Även om svaren från Sverige har varit negativa har självfallet iranierna haft saker och ting att ventilera med representanter för Sverige. Inte minst inträffade under 1985 en rad saker i relationerna mellan Sverige och Iran som inte kan ha varit särskilt roliga för iranierna. Regeringen avslog i juni 1985 en utförelsansökan rörande krut. Dessutom stoppades en affär med 18 haubit-sar, som var avsedda för Singapore, och sedan stoppades ytterligare en leverans av krut i december 1985.

Att Anita Gradin inte svarat på vad som avhandlades och när det i så fall skedde tar jag som bekräftelse på att uppgifterna i Dagens Nyheter är sanna.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1987/88:385 om granatgeväret Carl-Gustaf

Anf. 53 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Ingela Mårtensson har frågat mig om regeringen avser vidta några nya åtgärder med anledning av vissa pressuppgifter angående licenstillverkning av granatgeväret Carl-Gustaf i Storbritannien.

Polisen har inlett en förberedande undersökning av huruvida FFV:s affärer med Storbritannien i vad avser Carl-Gustaf-systemet skulle kunna misstänkas medföra ansvar under varusmuggningslagen.

Regeringen har anmodat FFV:s verksledning och styrelse att ställa alla handlingar, informationer och övriga upplysningar i ärendet till förfogande för polisutredningen, medborgarkommissionen och konstitutionsutskottet.

Regeringen utgår ifrån att FFV anstränger sig till det yttersta för att bringa fullständig klarhet i frågan.

Dessutom kommer man att från FFV:s ledning och styrelse direkt till regeringen redovisa den aktuella frågan och hur den handlagts i verket.

Anf. 54 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Anita Gradin för svaret, som jag uppfattar som positivt. Innehållet i svaret har jag dock redan hört i TT-nyheterna 12.30 – men det är en annan diskussion, som jag inte skall ta upp nu.

Det är bra att statsrådet har reagerat snabbt på de chockerande uppgifterna i Dagens Nyheter om att det statliga FFV också skulle vara indraget i olagliga vapenaffärer.

När vi diskuterade vapenexporten i maj förra året i kammaren i samband med att riksdagen tog ställning till konstitutionsutskottets granskningsbetänkande, klagade jag på att UD i vissa fall utelämnat statistik när det gällde FFV:s export av vapen till Singapore.

När vi förra våren granskade Singapores vapenexport satte jag frågetecken inför att Singapore köpt så enormt mycket ammunition och reservdelar, alternativt komponenter, till granatgeväret Carl-Gustaf. Jag fick inga

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

*Om ungdomsbrottslighet
bland utomnordiska
zigenare i Malmö*

tillfredsställande svar den gången. Inte heller i den specialbeställda militär-analysen ville man kommentera denna del av exporten.

Jag hoppas att vi nu kan få svar på dessa frågor i samband med att denna affär skall klaras upp. Jag hoppas att regeringens uppmaning till FFV om att ställa alla handlingar, informationer och övriga upplysningar i ärendet till förfogande för polisutredningen, medborgarkommissionen och konstitutionsutskottet skall ge svar på frågorna. Jag utgår ifrån att även UD kommer att lämna alla relevanta uppgifter till konstitutionsutskottet.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1987/88:381 om ungdomsbrottsligheten bland utomnordiska zigenare i Malmö

Anf. 55 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder så att ungdomsbrottsligheten bland utomnordiska zigenare i Malmö förhindras.

Bakgrunden till Sten Anderssons fråga är en sammanställning gjord av socialförvaltningens uppsökande personal placerad hos polisen i Malmö. Denna sammanställning ger vid handen att i den grupp ungdomar som under åren 1984–1986 var mest brottsbelastad var utomnordiska zigenarungdomar överrepresenterade.

Kriminaliteten i den zigeniska ungdomsgruppen måste – liksom annan ungdomsbrottslighet – mötas med en rad åtgärder från både rättsväsendets och socialtjänstens sida. Därför finns det inga enkla svar på Sten Anderssons fråga.

Men låt mig erinra om att zigenarna är en i många avseenden mycket utsatt grupp. Samhällsutvecklingen har bl. a. inneburit ökade svårigheter för zigenargruppen att inom ramen för sitt kulturmönster hitta bra försörjnings-möjligheter.

Redan i dag är många zigenarungdomar föremål för omfattande insatser inom socialtjänstens ram. I Malmö har man ansett det viktigt att satsa på en aktivt uppsökande verksamhet bland zigenarungdom. Man ser det också som väsentligt att arbeta inte bara med barnen och ungdomarna, utan med hela familjerna. Att stärka och stabilisera föräldrarnas situation är säkert också den på sikt viktigaste insatsen för att förebygga problem i ungdomsgenerationen.

Socialstyrelsen beviljar varje år statliga bidrag till ett antal primärkommunala projekt som rör socialt arbete med zigenare. Sedan år 1985 har de flesta projekten inriktats mot att ge zigeniska barn och ungdomar bättre möjligheter till utbildning och arbete. Inför år 1988 har bidrag beviljats projekt i ett tiotal kommuner i landet.

Jag vill till sist nämna att regeringen nyligen överlämnat ett förslag till åtgärder mot unga lagöverträdare till lagrådet för granskning. Avsikten är att en proposition i frågan skall föreläggas riksdagen inom kort. I lagrådsremissen föreslås åtgärder som skall medverka till att ungdomar som begår brott

möter en snabbare och mera markerad reaktion från samhällets sida. Det förutskickas också en försöksverksamhet som går ut på att utveckla samarbetet mellan polis, socialtjänst, åklagare och domstolar. Regeringen har ännu inte tagit ställning till vilka kommuner som bör ingå i denna försöksverksamhet. Malmö är dock en av de kommuner som kan komma i fråga.

Anf. 56 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Bakgrunden till frågan är att de utomnordiska zigenarungdomarna utgör en bråkdel av Malmös ungdomar, men de begår 25 % av kategorins samtliga brott. Statsrådet svarar nu att man kommer att vidta och att man har vidtagit åtgärder för att förhindra den här brottsverksamheten. Vi kan väl alla vara överens om att man har misslyckats kapitalt. Det var varken i föl eller i förföl som detta började, utan det har pågått sedan lång tid tillbaka, och ingenting pekar på att det blir någon förbättring. Snarare upplever vi tyvärr motsatsen. Statsrådet säger att man skall "stärka --- föräldrarnas situation". Men det är dokumenterat att dessa ungdomar har ett tryck på sig från föräldrarna att begå brott. Detta är en tradition inom den här kategorin.

Det kan också sägas att den undfallenhet som myndigheterna hitintills visat har lett till det resultat som vi ser i dag, nämligen att den här gruppens kriminalitet har ökat med 165 % under åren 1984-1986.

Jag vet inte om jag kallas reaktionär och konservativ, men jag har lärt mig - och det har säkert många med mig gjort - att man får lov att ta seden dit man kommer. Det borde faktiskt, fru statsråd, gälla även den här gruppen ungdomar.

Slutligen vill jag ställa en kompletterande fråga till fru statsrådet. Hon säger: "Samhällsutvecklingen har bl. a. inneburit ökade svårigheter för zigenargruppen att inom ramen för sitt kulturmönster hitta bra försörjnings-
möjligheter." Kan jag få en förklaring till den meningen?

Anf. 57 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Låt mig först säga att det naturligtvis har vidtagits en del åtgärder, men det uppsökande arbetet i Malmö måste intensifieras.

Jag vill upprepa vad jag sade tidigare, nämligen att man inte bara skall arbeta med ungdomarna utan också med hela familjer. Ett sådant samarbete, som alltså skall utvecklas för att man skall kunna komma till rätta med problemen, ser både polismyndigheten och åklagarmyndigheten positivt på. Jag trodde inte att man skulle behöva förklara för Sten Andersson i Malmö att zigenare med sitt kulturmönster är i en utsatt situation, liksom andra grupper som inte direkt passar in i det svenska kulturmönstret.

Anf. 58 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Det är bra att fru statsrådet hyser förtroende för min fattningsförmåga - det tackar jag för.

De åtgärder som vi har vidtagit tidigare har alltså inte resulterat i någonting, vill jag påstå. Tvärtom har brottsutvecklingen inom denna grupp accelererat år från år. Man kan säga att om denna utveckling får fortsätta vet

ingen hur den slutar. Det som är mest skrämmande är att den här gruppen för det första riskerar att för evigt hamna i en besvärlig situation. För det andra drabbas många människor, framför allt äldre, av denna kriminalitet. Jag tycker, herr talman, att de åtgärder som vi under årens lopp vidtagit inte har resulterat i någonting. Statsrådets svar i dag andas litet av den undfallenhet som vi vant oss vid i dessa frågor genom åren.

Anf. 59 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Jag hoppas att Sten Andersson i Malmö observerade att jag refererade till den lagrådsremiss som justitieministern har lämnat och som kommer att presenteras i en proposition till riksdagen. Där sägs att avsikten är att man skall ha "en snabbare och mera markerad reaktion från samhällets sida". Det bidrar också till att komma till rätta med problemen.

Anf. 60 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag har förvisso noterat den skrivningen i statsrådets svar. Jag kan bara konstatera att det inte är första gången vi möter dessa tankar. Kan det trots allt få någon positiv effekt, är jag den förste att gratulera statsrådet.

Allra sist i sitt svar säger statsrådet: "Malmö är dock en av de kommuner som kan komma i fråga." Jag förutsätter att Malmö *blir* en av de kommuner där sådan försöksverksamhet startas.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1987/88:375 om lönepolitiken

Anf. 61 Statsrådet BENGT K. Å JOHANSSON:

Herr talman! Börje Hörnlund har frågat finansministern om det är riktigt att den socialdemokratiska regeringen numera har uppfattningen att samma arbetsuppgift, dessutom lika utförd, skall betalas olika beroende på var i landet den utförs.

Frågan är föranledd av ett inslag i Dagens Eko, där det hävdats att finansministern "gett order" till statens arbetsgivarverk att verka för skilda löner i olika orter för samma jobb.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Börje Hörnlunds fråga grundas på ett felaktigt underlag.

Svaret på frågan är nej.

Anf. 62 BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Svaret är tillfredsställande.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 63 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Börje Hörnlund har frågat mig om jag är medveten om de svåra regionalpolitiska effekter som kommer att uppstå på grund av regeringens förslag i trafikpropositionen.

Skälen för regeringens förslag att höja bensin- och kilometerskatterna är dels att åstadkomma en mer rättvis behandling av de olika trafiklagen när det gäller de skatter och avgifter som tas ut för utnyttjandet av transportinfrastrukturen, dvs. vägar, järnvägar, flygplatser och farleder, dels att finansiera en angelägen utveckling av transportsystemet.

Det har sedan länge varit en grundläggande princip i svensk trafikpolitik att de rörliga trafikavgifterna – bl. a. bensin- och kilometerskatterna – skall motsvara trafikens samhällsekonomiska marginalkostnader, dvs. främst kostnader för vägslitage, olyckor samt hälsa och miljö. Det omfattande utredningsmaterial som tagits fram som underlag för regeringens förslag till trafikpolitik inför 90-talet visar att de samhällsekonomiska marginalkostnaderna för vägtrafiken överstiger de nuvarande rörliga avgifterna. För att åstadkomma en riktig och rättvis prissättning av de tjänster som det allmänna tillhandahåller på transportområdet krävs därför en höjning av bensin- och kilometerskatterna.

Regeringen är naturligtvis medveten om att bilen i många fall är det enda färdmedel som kan ge en tillfredsställande tillgänglighet i glesbygden. Därför föreslår regeringen att de som bor i norra Sveriges glesbygder skall få en ytterligare sänkning av fordonsskatten. Nedsättningen av fordonsskatten i dessa områden föreslås bli 384 kr. per år, vilket innebär att de lättaste personbilarna blir helt fria från fordonsskatt.

När det gäller näringslivets transporter finns också kompenseringar i form av bl. a. transportstöd som medför att fraktkostnadsökningen inte kommer att få fullt genomslag i stödområdet, till vilket bl. a. Malå kommun hör.

Som jag nämnde inledningsvis syftar regeringens förslag också till att finansiera en angelägen utveckling av transportsystemet. Regeringen föreslår t. ex. att ett särskilt anslag skall inrättas för byggande av länstrafikanläggningar, i vilka bl. a. länsvägarna ingår. Budgetåret 1988/89 avsätts 650 milj. kr. för detta ändamål. Året därefter höjs anslaget till 970 milj. kr. Vidare höjs anslaget till drift av statliga vägar reallt med 500 milj. kr. för att komma till rätta med eftersläpningen beträffande vägunderhållet. Det höjda anslaget avser i stor utsträckning vägar i skogslänen.

Sammanfattningsvis medför regeringens förslag att Norrland får betydligt mer tillbaka i form av bl. a. upprustning av vägar, järnvägar och annan infrastruktur än vad uttaget av bensin- och kilometerskatt från denna del av landet inbringar. Samma sak torde gälla även om man ser enbart till Malå kommun.

Om följderna för Malå kommun av höjda kilometer- och bensinskatter

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

Om följderna för Malå kommun av höjda kilometer- och bensin-skatte

Anf. 64 BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Jag vill tacka kommunikationsministern för svaret.

En miljon i ökade kostnader för småföretagen i Malå är väldigt mycket pengar, med tanke på den rätt svaga lönsamhet många av företagen har. Därför måste jag tyvärr konstatera att förslaget sammantaget får rätt stora negativa regionalpolitiska konsekvenser.

Jag har tidigare vid några tillfällen i den här kammaren väckt förslag om att man mycket ordentligt i en parlamentarisk utredning skulle se över hur bilismens beskattning skulle kunna differentieras så att vi kom bort från dessa regionala bekymmer och kunde använda beskattningen t. ex. i miljöförbättrande syfte på ett annat sätt än i dag. Tyvärr har det inte gått att få gehör för detta. Jag vill återigen framföra uppmaningen till kommunikationsministern att ta det initiativet.

Kommunikationsministern avslutar med att säga att det egentligen inte bor så mycket folk där uppe, så det inte betalas in så mycket skatt, och att vi har väldigt långa vägar att underhålla, vilket stämmer. Men man får inte riktigt räkna på detta sätt. De pengar som i dag går till länsvägnätet är utomordentligt små belopp, och de har varit sjunkande i många år. Det behövs verkligen öknings om vi skall ha en bra infrastruktur.

Jag vill avsluta med att säga: det finns ett par mil grusväg i Malå som betyder mycket för turistutvecklingen där uppe. Tänk på det och ge rätt signaler! Kilometerskatten går väl igenom, men den andra skatten kanske inte går igenom.

Anf. 65 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Det är väl i och för sig riktigt, som Börje Hörnlund säger, att länsvägsanslagen har varit små i de tioårsplaner som man har arbetat med i den senaste planeringsomgången. Men – som jag vill säga med svaret – utrymmet för länsvägsanslagen kommer, om regeringens förslag går igenom här i riksdagen, att öka kraftigt i de kommande planerna, som får revideras sedan riksdagen har fattat sitt beslut.

Jag vet inte hur företagarna i Malå har räknat, när de har kommit fram till att transportkostnaderna ökar med 1 milj. kr. Jag har inte sett något underlag för detta. Jag vet emellertid att den genomsnittliga kostnadsökningen på grund av kilometerskatten uppgår till ungefär 2,6 %. När det gäller de beräkningar som finns tillgängliga i fråga om personbilsanvändning, är inte det som jag skulle vilja kalla överanvändningen i glesbygdsområdena så mycket större än i tätortsområdena att den har någon avgörande betydelse i det här sammanhanget. Höjningen drabbar naturligtvis hela landet. Men om man utgår från den genomsnittliga körsträckan, blir merkostnaden för glesbygdsområden enligt de uppgifter vi har tillgängliga faktiskt inte mer än 10 kr. per år. Och detta kompenseras, såvitt jag kan förstå, mycket väl av transportstöd och annat som eliminerar dessa kostnadsökningar. Om man till detta sedan lägger, som jag sade, anslagsökningar etc., har vi kommit fram till att de trafikpolitiska förslagen i det stora hela innebär en fördel för glesbygdsområdena.

Anf. 66 BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Dessa förslag är ju redan förelagda riksdagen, och riksdagen har att ta ställning. Den här gången är vi alltså för sent ute.

Jag vill bara avsluta med att säga: Tillsätt en parlamentarisk utredning som får i uppdrag att ordentligt se över denna problematik i syfte att skydda de människor som inte har några andra alternativ än bilen.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1987/88:360 om viss åtgärd för att minska biltrafiken i Stockholms innerstad

Anf. 67 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Filip Fridolfsson har frågat mig om jag avser att föreslå lagstiftning som ger möjlighet till begränsning av biltrafiken i Stockholms innerstad. Bakgrunden till frågan är uppgifter i massmedia om att bilister skall tvingas att köpa SL-kort för att få köra i innerstaden.

Jag avser att inom kort föreslå regeringen att en utredning tillsätts för att ta fram ett samlat underlag för att begränsa trafikens hälso- och miljöeffekter i storstadsområdena. Bland de frågor som bör utredas är förutsättningarna för att förbättra standarden på kollektivtrafiken, avlasta stadskärnorna från trafik med hjälp av kringfartsleder samt vilka förutsättningar det finns att finansiera dessa åtgärder med olika typer av avgifter.

Det är angeläget att få ett samlat underlag för att begränsa trafikens hälso- och miljöeffekter i våra storstäder. Bakgrunden och behovet av ett sådant utredningsarbete finns redovisat i regeringens förslag i proposition 1987/88:50 om trafikpolitiken inför 1990-talet. Behov av lagändringar får bedömas när utredningen har slutförts.

Anf. 68 FILIP FRIDOLFSSON (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Socialdemokraterna i Stockholms stadshus vill ju avgiftsbelägga biltrafiken in till Stockholms city. De vill att de som tar bilen in till stan skall sätta SL:s månadskort på bilrutan. Detta förslag har väckt stort uppseende i massmedia, eftersom det är ett revolutionerande förslag som berör hundratals bilister i Stockholmsregionen.

Det har framgått av pressen att de flesta bilister är mycket negativa till tanken. Många betecknar förslaget som dumt, oförskämt, löjligt etc. Stockholmspolisens trafikchef trodde inte sina öron, när han fick höra talas om avgiften. Några gav förslaget halvt godkänt. Vpk ansåg att det var ett "halvbra" förslag.

Men nu måste stadshuspolitikerna ha regeringens hjälp för att driva igenom frågan, eftersom eventuella laghinder måste undanröjas. Nu ställer kommunikationsministern inte upp helt för partikamraterna, som befinner sig ett stenkast härifrån. Han är i stället ganska försiktig i sitt svar. Jag känner inte igen statsrådets uppläggning i svaret om jag jämför med en radiointervju häromsistens, där statsrådet var mycket positiv till detta. Men i dag blir det i

alla fall inte direkt grönt ljus.

Jag förstår att det inte är trevligt för statsrådet att bli ovän med hundratusentals bilister i Stockholmsregionen. Därför är kommunikationsministern måttfull i sitt svar. Jag vill ändå ställa ett par följdfrågor: Anser kommunikationsministern att det är sjyst att bilisterna i Storstockholm, som betalar 3 miljarder i drivmedelsskatt om året, skall tvingas betala en månadsavgift för att få köra på allmänna gator inom Stockholms stad? Ser inte kommunikationsministern en risk i att socialdemokraterna i Stockholm förslag smittar av sig till andra tätorter ute i landet? En tidning skrev att Stockholms kranskommuner hotade med att under sommarmånaderna avgiftsbelägga trafiken till Roslagen. Det är nog inte bara bilisterna som är intresserade av att höra kommunikationsministerns syn på dessa två mycket viktiga frågor.

Anf. 69 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Om vi redan hade en exakt uppfattning om hur man skall hantera storstadstrafiken och de miljöproblem som bilarna orsakar, framför allt i storstadsregionernas inre delar, skulle vi inte behöva tillsätta någon särskild utredningsgrupp med uppgift att studera dessa problem och komma med förslag. Innan utredningen är tillsatt skall jag naturligtvis inte tala om vilka lösningar den skall komma fram till. Ännu så länge får jag arbeta med de olika uppslag som förekommer i debatten. Förslaget om SL-kort för bilister är ett uppslag bland många som har kommit fram.

Utän att själv ha tagit ställning, förstår jag inte riktigt Filip Fridolfssons indignation över just detta förslag. Från Filip Fridolfssons parti har ju kravet på att man även från vägtrafiken skall ta ut avgifter av olika slag ansetts som föredömligt. I varje fall har anhängare till Filip Fridolfssons parti, bl. a. Stockholmspolitiker, hört av sig och talat mycket varmt för projektet Österleden, som man håller på att diskutera. Där är det meningen att en avgift skall tas ut. Som jag uppfattat inställningen är man över huvud taget positiv till avgiftssystem av olika slag.

Man behöver nog inte ha så många förutfattade meningar. Faktum kvarstår att bilismen förorsakar miljöproblem, luftföroreningar o. d., särskilt i storstädernas innerkärnor. Mina motfrågor till Filip Fridolfsson är: Anser Filip Fridolfsson att det inte finns sådana problem? Är det bra med biltrafiken i Stockholms innerstad?

Anf. 70 FILIP FRIDOLFSSON (m):

Herr talman! Det är ju en väldig skillnad mellan att betala en vägtull och att som bilist vara tvungen att köpa ett SL-kort. När man skall betala för att få åka Österleden, får man ju ut någonting av pengarna. Det är en helt annan sak att köpa SL-kort för att få köra bil i innerstaden.

Orsaken till att jag är litet indignerad är inte att jag är bilist själv, eftersom jag är privilegierad, liksom landstings- och kommunalpolitiker. Jag får ett SL-kort och kan således åka gratis. Men Medelssvensson, som betalar 200 kr. för ett SL-kort som skall klistras på rutan, är inte privilegierad. Jag tror att han i de allra flesta fall tycker att förslaget är mycket dåligt.

Anf. 71 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Görel Bohlin har fråga mig om en lokalisering av banverket till exempelvis Södertälje inte borde kunna övervägas under rådande omständigheter.

I propositionen om trafikpolitiken inför 1990-talet, föreslår regeringen att ett fristående banverk bildas med ansvar för järnvägens infrastruktur. Huvudkontoret för det nya banverket föreslås bli placerat i Borlänge.

Lokaliseringen av huvudkontoret i Borlänge är ett led i regeringens regionalpolitiska strävanden att skapa goda förutsättningar för sysselsättnings- och befolkningstillväxt även utanför de expanderande storstadsregionerna. Ytterligare ett motiv är att vägverkets huvudkontor redan finns i Borlänge och att de möjligheter till samordning med vägverkets verksamhet som finns bör tas till vara.

Mitt svar till Görel Bohlin är att jag inte finner anledning att föreslå regeringen någon omprövning av lokaliseringen av banverkets huvudkontor. Jag avvaktar vidare riksdagens ställningstagande till propositionen.

Anf. 72 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Motiven för utlokaliseringen må vara acceptabla, men effekterna blir ju förödande! Jag utgår ifrån, herr talman, att kommunikationsministern önskar att banverket skall fungera och att det skall kunna få till stånd ett samarbete med nya SJ. Att man då flyttar banverket och på kuppen mister all den exklusiva expertis som behövs både på den bantekniska och på säkerhetssidan är inte särskilt väl övervägt. I Svenska järnvägstjänstemannaförbundets tidning, på ledarsidan, betecknas det här förslaget som en fullständigt vansinnig åtgärd. Om man i stället, herr talman, överväger att flytta banverket inom Stockholmsregionen, till Södertälje, skulle man uppnå en rad positiva effekter. Till att börja med skulle man alltså behålla den exklusiva och viktiga personalgrupp som det är fråga om, den personalgrupp som också är en förutsättning för att man skall kunna på längre sikt bibehålla kompetensen, eftersom denna personal också är lärare för dem som senare anställs.

Man skulle uppnå möjligheter att i rimlig tid klara förändringarna på järnvägssidan genom uppdelningen i banverk och SJ, genom decentralisering och genom den önskade effektiviseringen. Man skulle också, herr talman, accentuera Södertäljes kommunikativa knutpunktsroll. Den kan bli mycket viktig: Jag anser att Södertälje kommer att bli en mycket viktig knutpunkt på spårsidan genom en Svealandsbana, Mälarbana, stambana och Arlandabana och kanske också en viktig fartygshamn och åkerihamn. Vidare skulle man klara de viktiga säkerhetsfrågorna och den tekniska utvecklingen.

Jag vill faktiskt fråga kommunikationsministern – det är inte för sent att ändra sig – om det inte kunde gå en liten signal till trafikuskottets ledamöter, så att man åtminstone avvaktar med att fatta det här beslutet och så att man

överväger att pröva frågan på nytt. Det framgår nämligen av brev som jag har fått från olika organisationer att frågan inte är ordentligt utredd.

Anf. 73 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Det är ju fullt förståeligt att de berörda i de flesta fall inte vill ha någon flyttning alls. Å andra sidan är det utan tvivel så att de omlokaliseringar som har gjorts – inte minst på kommunikationsområdet, där man har flyttat ut luftfartsverket och sjöfartsverket till Norrköping samt vägverket och trafiksäkerhetsverket till Borlänge – i efterhand *har* visat sig kunna genomföras, och de farhågor som har uttalats har i allmänhet inte alls infriats i samband med omlokaliseringarna.

Jag har ingen anledning att ändra inställning på regeringens vägnar till förslaget. Vi tror att det är fullt genomförbart. När det gäller detaljerna finns det en organisationskommitté som skall diskutera problemen, men inriktningen är den att verksamheten skall flyttas till Borlänge. Denna inriktning kvarstår enligt regeringens mening.

Det är ytterst riksdagen som beslutar, och min bedömning är att riksdagen kommer att följa regeringens förslag.

Anf. 74 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Det här är en ganska ovanlig utlokalisering på så sätt att den förenas med en mycket svår omläggning av verksamheten genom att man delar ett verk i två delar. Den personalgrupp som det är fråga om är mycket exklusiv och är förutsättningen för att verket skall klara den här svåra uppgiften. Jag tycker att kommunikationsministerns svar med påpekandet om samordningen med vägverket i Borlänge faktiskt inte är särskilt relevant.

Ytterligare svårigheter som man kan drabbas av i sammanhanget är dels kravet på decentralisering, dels kravet på alla de stora ombyggnader och utbyggnader av järnvägsnätet som också fordrar en någorlunda enhetlig och kompetent banavdelning, eller banverk som det skall bli.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1987/88:366 om samhällets satsningar på barnens trafikmiljö

Anf. 75 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Viola Claesson har mot bakgrund av att Volvo tagit initiativ till utarbetande av ett läromedelspaket för grundskolan frågat mig om jag anser att Volvos projektidéer skall vara styrande för samhällets satsningar på barnens trafikmiljö.

Volvos engagemang är på intet sätt styrande för samhällets satsningar. Volvos framtagning av passande skolmaterial för trafikundervisning bör betraktas som ett komplement till övriga aktiviteter för ökad säkerhet för barnen.

Regeringen prioriterar barnens trafiksäkerhet mycket högt. Det framgår tydligt inte minst i den nyligen överlämnade trafikpolitiska propositionen.

Barnens säkerhet bedöms så viktig att man i de överordnade målen för trafiksäkerhetsarbetet lägger fast att barnens problem särskilt skall beaktas.

Barnens säkerhet kan ökas genom olika insatser. Möjligheten att skilja barn från fordonstrafik har därvid störst betydelse. I propositionen betonas därför vikten av att ansvariga väghållare prioriterar denna fråga. Enligt trafiksäkerhetsrådets program kommer också vägverket och Svenska kommunförbundet att driva arbetet med denna inriktning.

En annan viktig del i arbetet för barnens trafiksäkerhet utgörs av trafikutbildning i förskola och skola. I propositionen föreslås att en utvärdering av denna utbildning skall göras och att erfarenheterna tas till vara och sprids genom socialstyrelsens och skolöverstyrelsens försorg. Därigenom kan en över hela landet likvärdig, god utbildning uppnås.

Volvos material baseras – enligt uppgift – på vedertagna idéer om hur barnen bör arbeta med trafiksäkerhetsfrågor i skolan. Avsikten är att materialet fritt skall erbjudas skolorna.

Det finns inget hinder för företag, organisationer m. fl. att producera och erbjuda skolan olika typer av läromedel. För att man skall nå överensstämmelse mellan denna typ av material och andra läromedel är det positivt om berörda fackmyndigheter och experter kontaktas inför produktionen. Så har också enligt uppgift skett i detta fall.

Anf. 76 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka Sven Hulterström för svaret. Han hänvisar till trafikpropositionen, som nyligen har lagts fram. Där finns ett särskilt kapitel som handlar om barn i trafik – det är riktigt. Där säger Sven Hulterström bl. a.: ”Den ökande bilismen har begränsat barnens rörelsefrihet, inte minst när det gäller lekområden och deras skol- och fritidsvägar.” Vidare: ”I bostadsområden där man blandar barn och motorfordon begränsar man barnens rörelsefrihet och utsätter dem för olycks- och hälsorisker.”

Nu är det ju så, Sven Hulterström, att bilindustrin och Volvo, Sveriges mäktigaste företag, producerar för att göra vinster och för att sälja så många bilar som möjligt. Volvo tjänar på en ökande bilism, Volvo tjänar på att fler och fler använder bil, och att det i sin tur leder till just de problem som Sven Hulterström tar upp i sin proposition är väl ställt utom allt tvivel.

Jag undrar: Ser verkligen inte Sven Hulterström någon fara med detta Volvos material, som han själv uttrycker det? Finns det inga moraliska eller ideologiska problem med att låta just bilindustrin själv ta över de yngsta skolbarnens trafikmiljöundervisning? Och vad får Volvo i stället? Varför tror statsrådet att Volvo betalar det här kalaset? Är det i stället för att samhället gör denna nödvändiga satsning? Det finns nämligen inget motsvarande förslag som skulle kunna fylla den lucka som tydligen finns i den propositionen som kommunikationsministern har lagt fram.

Jag vill också fråga: När har elevorganisationer, lärarfack, handikapporganisationer eller trafikskadade någonsin fått möjlighet att få igenom ett idéprojekt och fått ett så totalt gensvar som Volvo nu har fått?

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

*Om akut-reparationer
av handikappades tele-
foner*

Anf. 77 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Det finns ingenting som hindrar vare sig organisationer eller företag, som jag sade, att producera material som de tycker är lämpligt att använda i skolans undervisning. Det kan alltså Volvo göra. Det kan Svenska arbetsgivareföreningen göra. Det kan vänsterpartiet kommunisterna göra. Över huvud taget kan en rad grupper i samhället producera sådant material.

Sedan är ju ordningen den att det är lärarna i skolan som bestämmer – och det sker inte på anvisning av regeringen – vilket material de skall använda i undervisningen. Det är alltså där som ställningstagandet sker. Enligt vilken lagstiftning menar Viola Claesson att regeringen skulle kunna förbjuda t. ex. Volvo att framställa undervisningsmaterial och erbjuda skolorna detta?

Anf. 78 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Att ställa motfrågor är en ny variant. Men jag kräver faktiskt svar på de frågor som jag ställer. Det är därför som jag går upp i talarstolen och det är därför som jag framställer frågor och interpellationer.

Det är i kraft av sina enorma vinster som koncerner kan gå till statliga myndigheter och på det här sättet få ett samarbete till stånd. Det är ju vad det handlar om, Sven Hulterström!

Jag har vänt mig till riksdagens utredningstjänst, och det står helt klart att bl. a. trafiksäkerhetsverket och skolstyrelsen deltar i Volvos projekt. Men det är en totalt omvänd ordning. Det borde inte alls vara på det sättet. Samhället skall naturligtvis ta ett ansvar här och se till att det finns pengar – kanske genom att ta en del av Volvos jättelika vinster för att förbättra barnens trafikmiljö.

Det finns en skrift som Svenska arbetsgivareföreningen har gett ut och som heter Onkel Enokenhalvs Hemlighet. Jag kan här visa hur den ser ut. Skriften beställdes av Volvo i ett mycket stort antal exemplar och spreds på skolor i Göteborg som ett inslag i ett läromedelspaket. De yngsta barnen fick t. ex. besöka Volvo i Göteborg. I skriften beskrivs arbetarrörelsens förkämpar som fyllsvin och hotfulla, hemska individer. Så ser propagandan ut!

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på fråga 1987/88:382 om akut-reparationer av handikappades telefoner

Anf. 79 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Margó Ingvardsson har frågat mig om regeringen är beredd att medverka till att kostnaderna för akut-reparationer av handikappades telefoner betalas på annat sätt än av de handikappade själva.

Inom televerket råder sedan flera år den regeln att reparationer utanför arbetstid skall betalas särskilt av abonnenterna. För hushållens del är avgiften så lågt satt att den inte på långt när täcker kostnaderna. För reparationer som utförs under arbetstid behöver inte abonnenterna betala någon särskild avgift. Riksdagen har fastställt att 55 % av reparationerna skall vara klara inom åtta arbetstimmar under vardagar. Enligt vad jag har

erfarit finns det inom televerket inte några centralt utfärdade regler om särbehandling av handikappade eller andra grupper i detta avseende. Det har inte heller tidigare funnits några sådana regler. Däremot skall personalen ute på teleområdena ta hänsyn till de speciella förhållandena i enskilda fall. Möjligheterna att göra särskilda insatser kan naturligtvis variera, men man har enligt televerket inte infört några nya principer för hur personalen skall hantera dessa frågor.

Möjligheterna att på ett mer systematiskt sätt ta hänsyn till de handikappade i samband med telefonreparationer bör bedömas i samband med att man tar ställning till televerkets samhällsansvar i stort. Jag har tidigare här i kammaren aviserat en utredning av den frågan.

Anf. 80 MARGÓ INGVARDSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Bakgrunden till min fråga är att handikappade hittills har haft förtur för akut-reparationer av sina telefoner, om de har kunnat visa upp ett intyg på att de har haft ett särskilt behov av detta. Nu har det kommit uppgifter från handikappade, som också bekräftas av televerket, att televerket har ändrat denna ordning och infört någonting som kallas serviceavtal. Det innebär att den som behöver en akut-reparation av sin telefon får i förväg skriva på ett avtal där han bestämmer vilken servicenivå han vill ha och får betala därefter. Den som vill ha den bästa servicen, dvs. reparation under alla tider på dygnet, får betala en årsavgift på upp till 4.000 kr., oavsett om han behöver eller utnyttjar reparationen eller inte.

Statsrådet kommenterar inte serviceavtalet i sitt svar, utan tvärtom säger han att televerket inte har infört några nya principer. Är de uppgifter som jag har fått felaktiga? Förekommer inte dessa serviceavtal?

Svaret är också litet motsägelsefullt. Samtidigt som statsrådet säger att det inte skall finnas några särregler för handikappade talar han om att televerkets personal skall ta hänsyn till de speciella förhållandena i enskilda fall. Är detta förenligt med att ta ut den extra avgift som serviceavtalet innebär, just för att en handikappad människa har ett extra behov av att ha en telefon som fungerar dygnet om? Är det förenligt med den handikappolitik som regeringen bedriver för övrigt?

Anf. 81 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Det kan naturligtvis inte uteslutas att någon i televerkets organisation har svarat en handikappad på ett diskutabelt sätt när det har gällt en snabb reparation. Jag har frågat televerket och fått svaret att det inte finns några särregler. Det behöver inte innebära att televerket inte klarar sådana här situationer – det måste inte finnas regler för allting.

Televerkets svar är att dess ambition inte är att förleda exempelvis svårt sjuka eller handikappade med stort behov av telefonsäkerhet att teckna för dem kostsamma serviceavtal. Dessa avtal är riktade mot företag som har speciella krav. Det är gånska rimligt att företag som har teknisk utrustning m. m. som gör att de vill ha service över helger får betala för det. De tar säkert i sin tur betalt för motsvarande service av sina kunder.

De handikappade skall behandlas som hushållsabonnenter, och det finns

ingen anledning att de tecknar serviceavtal. I de flesta fall räcker det säkert med den vanliga grundservicen, men om det inträffar något speciellt ingår det alltså i televerkets arbete att ta hänsyn till det.

Anf. 82 MARGÓ INGVARDSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för kompletteringen. Det är svårt att gå in på enskilda fall och diskutera vad televerket har sagt vid olika tillfällen.

Det är inte fråga om att de handikappade skall särbehandlas på något sätt, utan det handlar mera om att affärsdrivande verk också skall ta ett socialt ansvar. Tidigare har televerket i viss mån tagit detta sociala ansvar och gett handikappade förtur när de har behövt akut-reparation av telefon, men nu säger televerket att man inte har råd att ge den servicen.

Handikappade har inte längre några förmåner, utan behandlas precis som alla andra abonnenter och får vänta på sin tur för reparation. Det är, såvitt jag kan förstå, en förändring till vad som gällde tidigare, då en handikappad genom uppvisande av ett särskilt intyg kunde få sin telefon akut-reparerad. Det är oerhört viktigt att den möjligheten finns kvar. Jag tror inte att det blir så stora utgifter, utan de flesta reparationer kan skötas på dagtid utan extra kostnad.

Det innebär en oerhört stor trygghet för den handikappade, som har ett mycket stort behov av telefonen, att veta att denna möjlighet att få service finns. Den skall, om det medför extra kostnader, betalas solidariskt av oss alla och inte belasta den handikappade.

Anf. 83 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Eftersom televerket inte har haft några särregler är vi väl överens i så måtto att det inte heller är fråga om att införa några sådana. Jag utesluter naturligtvis inte att någon kan ha svarat så som Margó Ingvardsson säger, men enligt televerkets ledning har inga nya bestämmelser utfärdats. Under sådana förhållanden förstår jag inte varför det inte skall kunna fungera på det sätt som det har gjort hittills.

Anf. 84 MARGÓ INGVARDSSON (vpk):

Herr talman! Jag vill då fråga statsrådet om det fortfarande finns möjlighet för handikappade – såsom har gällt fram till nu – att genom att visa upp ett intyg om sitt behov av telefon få förtur till reparation av telefon.

Anf. 85 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Jag vill bara kort göra det tillägget, att eftersom televerket på förfrågan har upplyst om att man inte har ändrat några regler, måste samma regler som tidigare gälla också i fortsättningen.

Anf. 86 MARGÓ INGVARDSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Om jag har tolkat statsrådet rätt gäller nu samma ordning som tidigare, att den handikappade kan få förtur vid behov av reparation av telefon. Jag tackar för den kompletteringen.

23 § Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1987/88:90 till näringsutskottet
1987/88:106 till lagutskottet

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

Meddelande om interpellationer

24 § Föredrogs och hänvisades
Redogörelse
1987/88:19 till finansutskottet

25 § Föredrogs och hänvisades
Motionerna
1987/88:N17–N20 till näringsutskottet
1987/88:Sk31–Sk42 till skatteutskottet
1987/88:Ju16 till justitieutskottet
1987/88:N21 och N22 till näringsutskottet

26 § Anmälades och bordlades
Motionerna
med anledning av prop. 1987/88:87 om ny ekonomisk styrning av statens
vattenfallsverk m. m.
1987/88:N23 av Erik Hovhammar m. fl. (m)
1987/88:N24 av Ivar Franzén m. fl. (c)
1987/88:N25 av Hadar Cars m. fl. (fp)

27 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 2 mars

1987/88:202 av *Karl Boo* (c) till jordbruksministern om handeln med skogsfastigheter:

Priserna på skogsfastigheter har sedan prisprövningsklausulen i jordförvärvslagen togs bort ökat drastiskt. Tendensen är densamma i stort sett i hela landet, men i Kopparbergs län är det också belagt i siffror av lantbruksnämnden. Priserna hamnar ofta på en köpkoefficient på fem gånger taxeringsvärdet eller mer. Detta har till följd att vanligt folk, t.ex. skogsarbetare och skogsägare som vill komplettera eller någon annan glesbygdsbo som söker sin utkomst i sin hembygd, inte har möjlighet att vara med då fastigheter bjuds ut.

Vem är det då som köper och varför? Man kan dra den slutsatsen att det måste vara personer som behöver placera pengar på ett bra sätt.

Detta är heller inte svårt att förstå med tanke på vad som har hänt och

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

Meddelande om interpellationer

händer på penning- och aktiemarknaden. De senaste årens stabila uppgång på aktiemarknaden har förbytts i sjunkande kurser, sjunkande USA-dollar och en världsmarknad som är inne i ett ganska instabilt läge. Samtidigt vet vi att en hel del "nytt" kapital kommer ut på marknaden. Det är bl. a. skattespargengarna som börjat ticka ut och behöver placeras om. Dessutom, om man ser på förmögenhetsbeskattningen, är skogsfastigheten ypperlig som investeringsobjekt.

Den prisutveckling som nu är på gång när det gäller lantbruksfastigheter kommer att äventyra regional utvecklingsverksamhet i glesbygds- och skogslänen i vårt land. Utan ett aktivt jord- och skogsbruk kommer underlaget att äventyras för andra näringsfång, inte minst turismen.

I Landsbygd 90-kampanjens tidevarv är den inledda "handeln" med skogsfastigheter en negativ faktor då det gäller att skapa framtidstro med initiativ till utveckling.

Med hänvisning till ovanstående vill jag fråga jordbruksministern:

Avser regeringen att komma med förslag om omprövning av jordförvärvslagen, avseende prisprövningen?

Avser regeringen att i väntan på eventuell omprövning ge lantbruksnämnderna nya direktiv vad gäller anvisningarna till jordförvärvslagens kapitalplaceringsparagraf, så att denna paragraf kan återopas redan vid en lägre nivå på överenskommen köpeskillning?

den 3 mars

1987/88:203 av *Margó Ingvardsson* (vpk) till socialministern om rätten till fria läkemedel:

Riksförsäkringsverket har i anslutning till projektet "Läkemedel – uppföljning av forskrivningsregler och förmånssystem" i samråd med socialstyrelsen föreslagit att inga läkemedel längre skall vara kostnadsfria. Förslaget har varit ute på remiss och remisstiden avslutades i januari.

Kostnadsfria läkemedel utges nu till den som lider av långvarig och allvarlig sjukdom i enlighet med vad som anges i förordningen (1981:353) med förteckning över kostnadsfria läkemedel. Förordningen omfattar 32 diagnoser. Ett slopande av dessa fria läkemedel kommer att innebära att många med svåra kroniska sjukdomar, exempelvis diabetes, vissa cancersjukdomar, kronisk hjärtmuskelsvaghet, Parkinsons sjukdom, epilepsi och andra, som kräver daglig medicinering, kommer att få stora läkemedelskostnader.

Det s. k. högkostnadsskyddet har kontinuerligt urholkats genom återkommande höjningar av patientavgifterna, utan att motsvarande ändringar gjorts i högkostnadsskyddet. Om de fria läkemedlen avskaffas får den som permanent behöver läkemedel betala 975 kr. per år (med höjningen av patientavgiften fr. o. m. den 1 juli 1988) innan högkostnadsskyddet träder i kraft.

Med hänvisning till det anförda frågar jag socialministern:

1. Är det regeringens avsikt att avskaffa de fria läkemedlen?

2. Om så är fallet, kommer regeringen då att föreslå förändringar i högkostnadsskyddet, så att det ger full kompensation åt dem som på grund av kronisk sjukdom har ett livslångt behov av läkemedel?

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

Meddelande om frågor

1987/88:204 av *Margitta Edgrén* (fp) till socialministern om utnyttjandet inom hälso- och sjukvården av invandrares yrkesutbildning:

Det finns mänsklig kompetens som vi inte tar till vara i Sverige. Det är den kompetens våra invandrare med yrkesutbildning inom olika sjukvårdsyrken har. Detta har bl. a. pekats på av sjuksköterskornas fackförbund.

Det är självklart att de flesta inte kan börja arbeta direkt i sitt yrke när de anländer till Sverige, men under tiden alla formaliteter klaras upp bör man kunna förbereda sig för ett yrkesarbete, t. ex. genom att lära sig svenska och den svenska terminologin inom sjukvården. I dag verkar det som om Sverige sätter sig på sina höga hästar och inte tilltror något annat land att ha en yrkesutbildning som duger. Så är det förvisso inte.

Vi accepterar övriga nordiska länders sjuksköterskeutbildningar, men inte de som ges inom EG-länderna, utan en hel rad kompletteringar. Dessa kompletteringar är synnerligen omfattande och kan ifrågasättas. Dessutom är planeringen inte samordnad i tiden, man får t. o. m. intrycket att de som vill arbeta här kommer till en arbetsmarknad som översvämmas av kompetenta sjuksköterskor. Så är det förvisso inte.

Vi saknar utbildade människor i sjukvården. Då är de som redan har en utbildning inom vårdrutina en värdefull tillgång, som vi inte har råd att avvisa med klumpiga och byråkratiska regler. I vissa fall har det tagit fyra år för en utländsk sjuksköterska med EG-kompetens att få legitimation och därmed arbeta som sjuksköterska i Sverige.

Vilka åtgärder avser socialministern att vidta för att avhjälpa dessa förhållanden?

28 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 3 mars

1987/88:389 av *Maria Leissner* (fp) till statsrådet Georg Andersson om flyktingmottagandet:

Det har framkommit att statistiken över beviljade asylansökningar varit felaktig, och att antalet politiska flyktingar som fått stanna i Sverige i själva verket varit en tredjedel mindre under förra året än vad som officiellt uppgivits.

Jag vill därför fråga invandrarministern hur dessa nya och lägre siffror kommer att påverka planeringen av flyktingmottagandet.

Prot. 1987/88:81
3 mars 1988

1987/88:390 av *Ingbritt Irhammar* (c) till finansministern om beskattningen av etanol:

Meddelande om frågor

En allt intensivare biltrafik har inneburit att påfrestningarna på miljön ökat genom de ökade utsläppen av bilavgaser. I den aktuella politiska debatten och senast i den nu föreliggande energipropositionen understryker regeringen vikten av att de förorenande utsläppen minskar. Det är därför förvånande att man inte i propositionen tar upp möjligheterna att öka användningen av alternativa, miljövänliga drivmedel.

En väg att minska förorenande utsläpp av avgaser är att introducera inhemskt producerad drivmedelsetanol bl. a. för ren etanoldrift av t. ex. stadsbussar, vilket vi länge krävt från centerns sida. Det fordras emellertid att statsmakterna aktivt stödjer en sådan introduktion med ekonomiska stimulanser.

Med anledning härav vill jag fråga finansministern:

Vilka motiv har regeringen haft för att inte föreslå skattefrihet på inhemskt producerad etanol i den nu föreliggande energipropositionen?

29 § Kammaren åtskildes kl. 16.31.

In fidem

OLOF MARCUSSON